

STUKin uudet päätökset ja ST-ohjeet

Sädehoitofysikoiden 33. neuvottelupäivät,
Säätytalo 9.-10.6.2016

Tarkastaja Sampsa Kaijaluoto

Uudet ST-ohjeet ja päätökset

Numero	Aihe	Julkaisupäivä
ST 1.8	Säteilyn käyttöorganisaatiossa toimivien henkilöiden pätevyys ja säteilysuojelukoulutus	25.1.2016
ST 5.8	Säteilylaitteiden asennus-, korjaus- ja huoltotyö	25.9.2015
ST 6.1	Säteilyturvallisuus avolähteiden käytössä	2.3.2016
	Röntgenlaitteiden kaupan ja hallussapidon saattaminen luvanvaraiseksi, päätös 2/3005/2014	29.9.2015

ST 1.8, Säteilyn käyttöorganisaatiossa toimivien henkilöiden pätevyys ja säteilysuojelukoulutus (25.1.2016), muutokset ohjeessa (1/2)

- 1) Kappaleeseen 2.1 lisättiin seuraava teksti: *”Tavanomaisessa hammasröntgentoiminnassa voidaan nimetä säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavaksi johtajaksi hammaslääkäri, lääkäri tai sairaalafyysikko, joka on saanut ohjeen ST 1.7 mukaisen säteilysuojelukoulutuksen.”*

Perustelu: Hammasröntgentoiminta on muutettu turvallisuuslupaa edellyttäväksi toiminnaksi ja tarvittiin vaatimukset vastaavan johtajan pätevyydelle ko. toiminnassa.

- 2) Täydennettiin kappaleen 3.2 otsikkoa siten, että täydennyskoulutusvaatimukset koskevat myös eläinröntgentoimintaa.

ST 1.8, Säteilyn käyttöorganisaatiossa toimivien henkilöiden pätevyys ja säteilysuojelukoulutus (25.1.2016), muutokset ohjeessa (2/2)

- 3) Liitteessä A erotettiin ”tavanomainen hammasröntgentoiminta” ja ”muu hammasröntgentoiminta” sekä ”muut toiminnot” erillisiksi kohdiksi. Vastaavia muutoksi tehtiin myös liitteen B taulukkoon.

- 4) Kohtaa ”Muut toiminnot” täydennettiin myös seuraavalla lauseella *”Kun toimintana on terveydenhuollon tai eläinlääketieteellisten röntgenlaitteiden kauppa, vastaavalla johtajalla on oltava suoritettuna kuulustelu pätevuysalalla 6, tai myytävien laitteiden mukaisesti pätevuysalalla 1, 4, 5, tai 7”*.

Perustelu: Röntgenlaitteiden kauppa on muutettu turvallisuuslupaa edellyttäväksi toiminnaksi ja vaatimuksia vastaavan johtajan pätevyydelle oli tältä osin tarpeen tarkentaa.

ST 5.8, Säteilylaitteiden asennus-, korjaus- ja huoltotyö, huomattavimmat muutokset (1/2)

- 1) Ohjeen soveltamisalasta (ohjeluonnoksen luku 1) on poistettu viittaus ydinlaitoksiin. Yleisesti on tiedossa, että säteilylaki on voimassa myös ydinlaitoksissa, joten asiaa ei ole tarpeen korostaa.
- 2) Ohjeeseen on lisätty huoltolupaa koskevaa ohjeistusta (luku 2) tilanteissa, jolloin ei ole olemassa suomalaista huoltoyritystä. Toiminnan harjoittaja voi hakea huoltolupaa itselleen, jolloin ulkomaisen yrityksen työntekijät ovat ulkopuolisia työntekijöitä ja toiminnan harjoittaja vastaa huoltotyön säteilyturvallisuudesta. Lisäksi on selvennetty tilanteita, jolloin lupaa ei tarvita.
- 3) Kohdassa 3.2 kuvataan tilannetta, jolloin työntekijät voidaan luokitella säteilytyöluokkaan B. Toiminnan harjoittaja vastaa kuitenkin luokittelusta ja luokittelu on perusteltava.
- 4) Mittareita ja hälytintä koskevia vaatimuksia on selvennetty (kohta 3.3). Ohjeistusta koskevaa kohtaa 3.5 on muutettu niin, että toiminnan harjoittajan vastuu korostuu.

ST 5.8, Säteilylaitteiden asennus-, korjaus- ja huoltotyö, huomattavimmat muutokset (2/2)

- 5) Poikkeavia tapahtumia koskevaa lukua 4 on päivitetty.
- 6) Ohjeluonnoksesta on poistettu tarpeettomina muun muassa:
  - säteilylähteiden ja -laitteiden luovutuksista ilmoittamista koskeva nykyisen ohjeen luku 4. Vaatimukset luovutuksista ilmoittamiselle esitetään ohjeessa ST 5.4 (kohdassa 4.3).
  - palovaroittimia koskeva osio (nykyisen ohjeen luku 2)
  - viittaukset erilaisiin todistuksiin (nykyisen ohjeen kohta 3.1). Toiminnan harjoittaja vastaa siitä, että henkilöstö on saanut tarvittavan koulutuksen.
- 7) Viittaukset muuhun säännöstöön ovat esitetty nykykäytännön mukaan kursivilla kappaleiden lopussa.

ST 5.8, Säteilylaitteiden asennus-, korjaus- ja huoltotyö, Kappale 2 Huoltotyö edellyttää turvallisuuslupaa

Uusi teksti:

...

Turvallisuusluvan haltijan on oltava Suomessa rekisteröity yritys, elinkeinonharjoittaja tai muu Suomen oikeudenkäyttövallan piiriin kuuluva toimija. Luvan haltijalla on siis oltava Suomessa toimipaikka, osoite ja rekisteröity vastuuhenkilö.

Jos toiminnan harjoittaja aikoo järjestää säteilylaitteen huollon ulkomaisen laitetoimittajan tai huoltoyrityksen suorittamana Suomessa, on toiminnan harjoittajan itsensä haettava turvallisuuslupaa huoltotoimintaan. Tällöin ulkomaisen laitetoimittajan tai huoltoyrityksen työntekijät ovat ulkopuolisia työntekijöitä.

ST 6.1, Säteilyturvallisuus avolähteiden käytössä (2.3.2016), tärkeimmät muutokset ohjeessa (1/2)

- 1) Poistettu turvajärjestelyvaatimuksia, jotka ovat nyt osa ohjetta ST 1.11
- 2) Selvennetty ohjeeseen, että tilaa ei luokitella radionuklidilaboratorioksi, jos sitä käytetään ainoastaan varastointiin.
- 3) Lisätty vaatimus tilojen palo-osastoinnista, jos tulipalon mahdolliset seuraukset ovat huomattavia.
- 4) Poistettu vaatimus vetokaappien hanojen käyttömahdollisuudesta kaapin ulkopuolelta.
- 5) Lisätty vaatimus tuloilman suodattamisesta tapauskohtaisen harkinnan perusteella.
- 6) Lisätty vaatimus poistoilmakanavan ja suodattimien säteilysuojauksesta tapauskohtaisen harkinnan perusteella.
- 7) Muutettu vaatimus tilojen alipaineisuudesta: lievästi alipaineisia -> paine-ero vähintään 10 Pa.
- 8) Lisätty vaatimus menetelmästä, jolla tilojen välinen paine-ero voidaan varmistaa.
- 9) Lisätty huomautus, että A-tyypin radionuklidilaboratorion tai muusta laajamittaisesta radioaktiivisten aineiden käyttöä koskevasta suunnitelmasta on syytä pyytää STUKilta lausuntoa.

ST 6.1, Säteilyturvallisuus avolähteiden käytössä (2.3.2016), tärkeimmät muutokset ohjeessa (2/2)

- 10) Lisätty lausuntopyynnössä esitettäviin asioihin arvio työntekijöille ja edustavalle henkilölle aiheutuvasta säteilyannoksesta suunnitellusta toiminnasta.
- 11) Lisätty vaatimus, että radioaktiivisten aineiden varasto on suunniteltava niin, että radioaktiivisten aineiden leviäminen ympäröiviin tiloihin on estetty. Lisäksi varaston tulee olla alipaineinen, jos radioaktiivisia aineita voi päästä varaston ilmaan.
- 12) Poistettu erilliset kappaleet PET-TT- ja SPET-TT-laitteistoista.
- 13) Lisätty vaatimus ilmoittaa merkkiainekokeesta kohteena olevan laitoksen vastaavalle johtajalle, mikäli sellainen on olemassa.
- 14) Lisätty merkkiainekokeiden koekohtaisiin ilmoituksiin STUKille vaatimus oikeutusarvioinnin tekemisestä ja arvio mahdollisen poikkeavan tapahtuman aiheuttamasta annoksesta edustavalle henkilölle.
- 15) Lisätty vaatimus käyttää automaattisia laitteistoja mahdollisuuksien mukaan

Röntgenlaitteiden kaupan ja hallussapidon saattaminen luvanvaraiseksi, päätös 2/3005/2014 (29.9.2015)

- Vuoden 2016 alusta lähtien röntgenlaitteiden kauppaan on tarvittu turvallisuuslupa
  - Röntgenlaitteiden määritelmä: Sähköisesti ionisoivaa säteilyä synnyttäviä laitteita, joissa on yli 5 kilovoltin jännite-erolla toimivia osia.
- Säteilylain 17 § 1 momentin kohdan 4 nojalla terveydenhuollossa (lääketieteessä ja hammaslääketieteessä) ja eläinlääketieteessä käytettävien röntgenlaitteiden hallussapito on edelleen vapautettu säteilylain 16 §:ssä tarkoitetusta turvallisuusluvasta

Röntgenlaite ei ole käyttövalmiudessa, eli on varastoitu.
Käyttöön tarvitaan turvallisuuslupa